

Жыве Беларусь!

БЕЛАРУС

Address: P. O. Box 3225
Farmingdale, NY 11735

BIELARUS/Belarusan newspaper in Free World ISSN 1054-9455
Published by the Belarusian American Association, Inc.

№ 554 Сакавік 2009 г.
Год выдання 58

Заявы Рады БНР

Аб ператрусе ў былога дэпутата парла- мэнцкай Апазыцыі БНФ Мікалая Аксаміта

8-га лютага ў Ваўкавыску адбыліся арышты прадпрымальнікаў і ператрусы ў кватэрах апазыцыйных актывістаў.

У тым ліку, быў праведзены ператрус у хаце былога дэпутата Апазыцыі БНФ у Вярхоўным Савеце 12-га склікання Мікалая Аксаміта, які мае непасрэднае дачыненне да прыняцця Дэкларацыі аб дзяржаўным сувэрэнітэце Беларусі і надання ёй статусу канстытуцыйнай сілы, зацвярджэння Бел-Чырвона-Белага сцягу і гербу "Пагоня" ў якасці дзяржаўных сымбалаў. У іншай краіне такі чалавек меў-бы пашану ад дзяржавы – у Беларусі, што паказальна, Мікалай Аксаміт вольна ўжо некалькі гадоў ня можа ўладкавацца на працу.

Сярод іншага, у Мікалая Аксаміта былі канфіскаваныя дакумэнты, якія маюць дачыненне да ягонай дэпутацкай дзейнасці 1990-1995 гадоў, два дэпутацкія пасведчанні, а таксама два бел-чырвона-белыя сцягі. Пры гэтым супрацоўнікі спецслужбаў заявілі, што сям'я ня мае права захоўваць у сябе гэтыя сцягі.

Канфіскацыя дакументаў, звязаных з працай у парламэнцкай Апазыцыі БНФ, праява мэтанакіраванай палітыкі па вынішчэнню з грамадзкай свядомасці ўсяго, што мае дачыненне да абвешчэння незалежнасці ў 1918 годзе і яе аднаўлення ў 1991 годзе. Гэта ёсць праява выразнай антынацыянальнай палітыкі, накіраванай на вынішчэнне культуры, палітыкі, несумяшчальнай з нацыянальнай уладай. Тое, што беларускай сям'і забараняецца нават захоўваць нацыянальныя сцягі, яскрава пацвярджае, што, нягледзячы на заявы пра "лібэралізацыю" ды "дэмакратызацыю", рэжым Лукашэнкі застаецца антынацыянальным і антыбеларускім.

Івонка СУРВІЛЛА, Старшыня Рады БНР

Канада, 9 лютага 2009 году

Аб пагрозе незалежнасці Беларусі

Днямі ў Маскве Аляксандар Лукашэнка падпісаў чарговыя пагадненні, якія ставяць пад пагрозу сувэрэнітэт і незалежнасць Беларусі.

Прызнанне расейскага рубля ў якасці так званай "рэгіянальнай валюты" – гэта чарговая капітуляцыя Лукашэнкі перад Крамлём, спроба расплаціцца яшчэ адной часткай сувэрэнітэту краіны за пятнаццаць гадоў свайго некампэтэнтнага кіравання.

Дамоўленасці аб адзінай з Расеяй сыстэме супрацьпаветранай абароны і стварэнні калектывных сілаў апэратыўнага рэагавання сумесна з Расеяй і іншымі недэмакратычнымі рэжымамі замацоўваюць Беларусь у арбіце мілітарызаваных інтарэсаў Крамля.

Гэтыя дамоўленасці адбыліся на фоне далейшай экспансіі Расеі літаральна ва ўсе сферы жыцця Беларусі і знішчэння нацыянальных каштоўнасцяў. Вольна ўжо некалькі гадоў грамадзяне Расеі валодаюць абсалютна роўнымі правамі на набыццё нерухомасці ў Беларусі, пры тым, што грамадзяне іншых краінаў (у тым ліку і этнічныя беларусы замежжа) такіх магчымасцяў пазбаўленыя. Адначасна, змяншаецца колькасць беларускамоўных школаў, беларуская мова практычна знікла з дзяржаўнага тэлебачання і радыё, дыскрымінацыя беларусаў па нацыянальнай прыкмеце набыла масавы характар. Такое аслабленне нацыянальнай ідэнтыфікацыі, пераўтварэнне нацыі ў русыфікаванае "насельніцтва" можа быць падрыхтоўкай для чарговага "рэфэрэндуму", на якім незалежнасць беларускай дзяржавы ліквідуюць паводле "волі народу".

Рада БНР заяўляе, што адзіным паратункам для беларускага народу з'яўляецца як найхутчэйшае пазбаўленне ад цяперашняга рэжыму Лукашэнкі і ягоных хаўруснікаў шляхам вольных, справядлівых і празрыстых выбараў, праведзеных пад кантролем заходніх інстытуцыяў.

Рада БНР заклікае беларускія арганізацыі давесці да ўрадаў сваіх краінаў інфармацыю пра небяспеку апошніх крокаў Лукашэнкі і падтрымаць незалежніцкія сілы на Бацькаўшчыне.

Жыве Беларусь!

Івонка СУРВІЛЛА, Старшыня Рады БНР

Канада, 4 лютага 2009 году

Незалежнасць: акт і акцыя

Адзначаючы штовясны ўгодкі абвешчання незалежнасці Беларусі, мы заўсёды прыгадваем Акт 25 Сакавіка. Нацыянальна-дзяржаўную незалежнасць мы атаесамляем з актамі, з пэўным значаным гістарычным момэнтам, які прыйшоў і мінуў, пакінуўшы нам Акт. Але незалежнасць – ня толькі і ня гэтулькі акт, колькі акцыя, актыўнасць. Незалежнасць – ня дзея, што адбылася, а дзея, што трывае.

Незалежнасць ня мае ў сабе закончанасці, гэта – цягласць, працэс. І кожны з нас, кожны ідэйны падданы Беларускае Народнае Рэспублікі, становіць арганічную частку гэтага працэсу – нагэтулькі, наколькі сябе гэткай часткай усведамляе, наколькі мае ў сабе наважанасці гэткае ўсведамленне захаваць. Незалежнасць пачынаецца ад акту ўсведамлення ды ператвараецца ў акцыю ўжывання.

Незалежнасць – гэта ня нехта, хто выступае з прамовамі ці фармулюе дэкларацыі; незалежнасць – гэта штодзённае, шточасіннае адчуванне свае людзкае і нацыянальнае годнасці, культурнае вартаснасці сябе самога і свайго народу.

Незалежнасць – гэта веда свае мінуўшчыны, свае культуры, свае мовы. Бо толькі на грунцы гэткае веды вырастае вера ў

сваё права, вырабляецца пэўнасць і цвярдзіна нацыянальнага і чалавечага пачуцця, дужэ маральная вытрываласць і стойкасць, устойлівасць у грамадзкай працы.

Незалежнасць – гэта Мэта, з гледзішча на якую ацэньваюцца і адбіраюцца із штэдзённага патоку факты ды ўмуруюцца ў цвярдую нашага сьветагляду.

Незалежнасць перад тым як стацца калектывнай, нацыянальнай, зараджаецца, умацоўваецца ды выяўляецца індывідуальна.

Незалежнасць у кожным з нас адзначаецца ступеньчасцяй; незалежнасць – гэта інтэлектуальна-духовы набытак, што нарошчваецца, большае з кожным засвоеным родным словам, кожным усведамленым фактам нацыянальнае мінуўшчыны, кожнай успрыятай дэталляй беларускае сучаснасці.

Незалежнасць – гэта стан і ўзровень сьведамасці кожнага ўпаасобку ды ўсіх разам. Незалежнасць у кожным з нас расце або адмірае ў меру нашае зацікаўленасці ў Беларусі, нашага інтэлектуальнага і духовага кантакту з ёй.

Незалежнасць – гэта акт волі, які стаецца акцыяй, практыкай жыцця.

Янка ЗАПРУДНІК

"Беларус" №287, сакавік 1981 г.

Аддзелы Беларуска-Амерыканскага Задзіночання ў Нью-Ёрку і Нью-Джэрзі ладзяць сумеснае святкаванне

91-х УГОДКАЎ

АБВЕШЧАННЯ НЕЗАЛЕЖНАСЦІ БЕЛАРУСКАЙ НАРОДНАЙ РЭСПУБЛІКІ,

якое пачнецца а **12.30** папрудні **29 сакавіка 2009 г.** у Нью-Брансўіку (Нью-Джэрзі) у гатэлі **Гаят-Рыджэнсы** па адрасу: **Hyatt Regency Hotel, 2 Albany Street, New Brunswick, NJ 08904.**

У праграме: урачыстая акадэмія, банкет і канцэрт.

Перад імпрэзай, а **10.00** гадз. раніцы адбудзецца набажэнства ў царкве сьв. Маці Божай Жыровіцкай БАПЦ па адрасу: **9 River Road, Highland Park, NJ 08901.**

Заклікаем вас прыняць удзел у адзначэнні ўгодкаў адной з найважнейшых падзеяў у гісторыі Беларусі. На ўрачыстай акадэміі выступяць славутыя дзеячы беларускай дыяспары, адбудзецца банкет і канцэрт.

Кошт квіткоў па замове: **\$55** дарослым, **\$40** студэнтам. Кошт квіткоў пры ўваходзе: **\$60** дарослым, **\$50** студэнтам. Просім замаўляць квіткі загадзя, да **22 сакавіка 2009 году**, даслаўшы аплату на адрас:

Ms. Luda Bakunovich
37 Sand Hill Road
Kendall Park, NJ 08824

Чэкі выпісвайце на імя: **Belarusian American Association** з адзнакаю **"tickets"**.

Дадатковая інфармацыя:

Юрка Азарка 732-560-8610, Віталь Зайка 718-296-1458.

Даязд зь Нью-Ёрку аўтобусам з **NY-NJ Port Authority Bus Terminal** (8th Ave і 41st St.) да **New Brunswick**, прыпынак **Hyatt Regency**; час у дарозе: 50 хвілін.

Маладзёвыя пікеты ў Нью-Ёрку

Мітынг, арганізаваны Згуртаваннем Беларускай Моладзі ў Амэрыцы і нью-ёркскім аддзелам БАЗА адбыўся 14 лютага 2009 году. Мэтай яго было прыцягненне ўвагі амэрыканскай грамадзкасці і ўраду ЗША да небяспечных крокаў кіраўніка Беларусі А. Лукашэнкі ў бок мілітарызацыі краіны. Мітынг адбыўся ў ажноў-леным месцы ў цэнтры Нью-Ёрку, каля рэзідэнцыі мэра гораду.

Каля 20 удзельнікаў пратэставалі супраць падпісання вайсковых дамоваў паміж Беларуссю і Расеяй аб адзінай паветранай прасторы і сумеснай вайскавай групоўцы.

Старшыня ЗБМА М. Цімашэнка павіншаваў прысутных са святам каханьня і ад імя прысутных выказаў салідарнасць з актывістамі Маладога Фронту Паўлам Кур'яновічам, Зьмітром Дашкевічам і Міколам Дзямідзенкам, якія былі зьбітыя ў Менску пад час святаваньня дня сьв. Валянціна.

Мікіта Агароднік распавёў прысутным аб дзейнасьці ЗБМА па дапамозе беларускім эмігрантам і аб супрацоўніцтве з амэрыканскімі ўладамі.

Удзельнікі пікету ЗБМА ля рэзідэнцыі мэра гораду. Здымак А. Старкова.

Было вырашана накіраваць ліст да дзяржсакратара ЗША Гілары Клінтан з заклікам зьвярнуць ўвагу на вайсковыя дамовы, якія пагражаюць незалежнасьці Беларусі і на рэпрэсіўную палітыку рэжыму Лукашэнкі ў дачыненні да беларускай моладзі.

Другой часткай акцыі стаў збор подпі-

саў у падтрымку стварэньня партыі Беларускай Хрысьціянскай Дэмакратыя. Таксама было вырашана правесці мітынг салідарнасьці з сябрамі аргкамітэту Беларускай Хрысьціянскай Дэмакратыі 28 лютага 2009 году.

М. ЦІМАШЭНКА

У Нью-Ёрку 7-га лютага ля штаб-кватэры ААН прайшоў пікет у падтрымку маладых беларускіх актывістаў дэмакратычнага руху, гвалтам і незаконна забраных у войска. Пікет быў арганізаваны сябрамі Беларускага Моладзевага Руху Амэрыкі і некаторымі прадстаўнікамі старэйшага пакаленьня, якія сабраліся, каб падтрымаць Франака Вячорку, Івана Шылу, Зьмітра Хведарука і ўсю беларускую моладзь на Бацькаўшчыне, якая кідае выклік рэжыму і змагаецца за дэмакратыю і беларускую Беларусь.

У пікете ўзяў удзел старшыня КХП-БНФ Зянон Пазыняк, а таксама мастак Аляксей Марачкін, які цяпер разам з скульптарам Алесем Шатэрнікам ладзіць шэраг беларускіх выставаў у ЗША.

Прадстаўнік БНФ у ЗША, знакаміты паэт і сьпявак Сяжук Сокалаў-Воюш, чые сыны Сьветавіт і Славамір таксама ўдзельнічалі ў акцыі, заклікаў прысутную моладзь выходзіць сваіх дзяцей сьведымі беларусамі.

Паводле Радзіё Свабода

У гэты-ж дзень сябры БМРА выступілі ў Вашынгтоне з пратэстам супраць гвалтоўнага адпраўленьня ў войска моладзёвых лідэраў.

Некалькі чалавек прыйшлі да беларускай амбасады, дзе разгарнулі бел-чырвона-белы сьцяг і лёзунгі: "No army recruiting on political grounds in Belarus", "Illegal recruiting is a new punishment for democrats?".

Паводле belmove.org

"Сытуацыя ў Беларусі: пэрспэктывы на 2009 год і будучыню"

Дыскусія на гэтую тэму адбылася 12 лютага ў Вашынгтоне ў офісе Нямецкага Фонду Маршала (German Marshall Fund of the United States). Для ўдзелу ў мерапрыемстве зарэгістравалася 77 чалавек, бальшыня зь якіх былі прысутныя ў залі. Варта адзначыць шырокую прадстаўнічацьць — у папярэдне былі зарэгістраваныя супрацоўнікі амбасадаў Азэрбайджану, Вугоршчыны, Італіі, Летувы, Мазамбіка, Македоніі, Малдовы, Нідэрляндаў, Нямеччыны, Расеі, Румыніі, Славакіі, Украіны, Чэхіі. Таксама былі прадстаўнікі Дзярждэпартаменту ЗША, першы амбасадар ЗША ў Беларусі Дэвід Суорц, супрацоўнікі Сусьветнага банку, дасьледчых устаноў, унівэрсытэтаў, Амэрыканскага гэльсінскага камітэту і іншых.

У залі быў прысутны ўладка БАПЦ Сьвятаслаў, які адмыслова дзеля гэтага прыехаў з Таронта.

Беларускі бок прадстаўлялі сябры Беларуска-Амэрыканскага Задзіночання ў Вашынгтоне ў Нью-Ёрку, таксама два маладых чалавека з Эстоніі — Юрась Юркевіч і Павал Марозаў, каардынатар супольнасьці "Трэці шлях Беларусі". Аркадзь Чарапанскі прадстаўляў радыёстанцыю "Голас Амэрыкі". Прысутнічала таксама Тацьцяна Процька, былая шматгадовая старшыня Беларускага Гэльсінскага камітэту.

Дыскусію вядлі ад Фонду Маршала славак Павал Дэмэш, дырэктар прадстаўніцтва Фонду ў Браціславе, і беларуска Ірына Красоўская, прэзыдэнт Фонду "Мы памятаем", створанага ў памяць зьніклых беларускіх апазыцыйных дзеячаў.

Сп-ня Красоўская глыбока прааналізавала сёньняшнюю палітычную сытуацыю ў Беларусі, пераканана засьведчыла, што беларускія ўлады не выконваюць дамоўленасьцяў з Захадам і, фактычна, не імкнуцца да грунтоўных зьменаў у краіне, якія прывялі-б да дэмакратызацыі грамадства. Сп. Дэмэш больш увагі надаў

палітыцы Эўразьвязу ў адносінах да Беларусі і магчымасьцях уплыву гэтага шляху на беларускія ўлады.

Далей адбылася грунтоўная гаворка пра розныя аспекты беларускай праблемы, якая сьведчыла пра шырокую зацікаўленасьць і жаданьне дапамагчы беларускаму народу здабыць сваю свабоду і захаваць сваю дзяржаўную незалежнасьць.

Як пасяля мне сказала сп-ня Красоўская, арганізатары дыскусіі нават самыя

Аляксей Марачкін і Алесь Шатэрнік. Яны запрасілі прысутных агледзець мастацкую выставу, падрыхтаваную Беларускаму Музэем у Нью-Ёрку сумесна з супольнасьцю "Трэці шлях Беларусі" пры падтрымцы Агенцтва ЗША па міжнародным разьвіцьці (USAID), German Marshall Fund of the United States, эстонскай няўрадавай арганізацыі "Valgevene Uus Tee", фундацыі "Адкрытая Эстонія", іншых партнэрскіх арганізацый.

не чакалі, што будзе такая шырокая прысутнасьць і высокая актыўнасьць удзельнікаў. Яна вельмі станоўча ацаніла вынікі абмеркаваньня і выказала спадзеў, што гэтыя вынікі будуць спрыяць таму, што беларусы будуць мець больш міжнароднай падтрымкі ў сваім змаганні з дыктатураю.

Зь беларускай амбасады ў Вашынгтоне не прыйшоў ніхто.

На завяршэньне мерапрыемства слова ўзялі два беларускія мастакі зь Менску

Выстава насіла сымбалічную назву "Мастацтва супраць дыктатуры". Сапраўды, можна сказаць, што мастацкае асэнсаваньне сутнасьці беларускага рэжыму сталася адным з адметных накірункаў супраціву дыктатарскай уладзе. Шмат хто зь беларускай творчай інтэлігенцыі менавіта такім шляхам дапамагае апазыцыйнаму руху. У Беларусі арганізавалася нават адмысловае суполка апазыцыйна настроеных мастакоў "Пагоня", якую ад пачатку ўзначальвае менавіта

Аляксей Марачкін. Ён распавёў, што ледзь-льедзь ягоны майстэрню ўварваліся міліцыянты, забралі карціны, а яго самога арыштавалі і пасадзілі за кратамі. Так дыктатура распраўляецца з тымі творцамі, хто не падтрымлівае рэжым. Сп. Марачкін падкрэсьліў, што для беларусаў рэжым Лукашэнкі — гэта ня толькі дыктатарскі, але і антынацыянальны. Сёньняшнія ўлады руйнуюць беларускую культуру, забараняюць мову, амаль зьліквідавалі беларускія школы, актывізуюць працэс поўнай русіфікацыі грамадства з мэтай падрыхтоўкі далучэньня краіны да Расеі. Сёньняшняя палітыка Аляксандра Лукашэнкі ўяўляецца мастаку ў вобразе напаярабаванага хлява зь дзіркамі ў стрэсе, вобраза аджылога ўчарашняга дня, на вяртаньне да якога скіраваны высілкі беларускіх уладаў. Гэтую карціну можна было таксама пабачыць на выставе.

Скульптар Алесь Шатэрнік сказаў, што ягонае мастацтва маўклівае, але яно бяз слоў пратэстуе супраць дыктатуры, аднаўляе забытыя старонкі гісторыі народа. Ён зьвярнуў увагу прысутных на зроблены ім у ЗША скульптурны партрэт Тадэвуша Касцюшкі — нацыянальнага героя Амэрыкі. Тут яго лічаць палякам, але месца ягонага нараджэньня ў Беларусі, ён быў актыўным удзельнікам беларуска-польскага паўстаньня супраць царскай Расеі, якая гвалтоўна захапіла Беларусь і Польшчу і пазбавіла абодва народы незалежнасьці.

Акрамя працаў А. Марачкіна і А. Шатэрніка, на выставе былі прадстаўлены творы іншых вядомых беларускіх мастакоў: Міколы Купавы, Генадзя Драздова, Рыгора Батальёнка, Юры Платонава, Янкі Рамановіча і Юлі Шатэрнік. Было відаць, што прысутныя ўдзельнікі сустрэчы з зацікаўленасьцю знаёміліся зь беларускім мастацтвам, якое для многіх зь іх было да гэтага дня амаль невядомым.

Ганна СУРМАЧ

Беларусь за месяц

З’уразьвяз ў Менску

3 17 па 20 лютага беларускую сталіцу наведваў шэраг эўрапейскіх чыноўнікаў. Напачатку ў Беларусь прыляцеў прэм’ер-міністар Латвіі Іварс Годманіс. Гэта, дарэчы, першы візит прэм’ер-міністра краіны Эўразьвязу ў Менск за доўгі час.

19 лютага ў сталіцы з аднадзённым візітам знаходзіўся вярхоўны камісар па замежных палітыцы Эўразьвязу Хаўер Саліяна. Ён правёў сустрэчы з Лукашэнкам (сустрэча доўжылася больш за 2 гадзіны), міністрам замежных спраў Мартынавым, лідэрамі апазіцыі і рэдактарамі вядучых незалежных СМІ. Мяркуюцца, што гэты візит можа цалкам змяніць дачыненні Беларусі з Эўропай. У прыватнасці, на прэс-канфэрэнцыі Саліяна заявіў, што Эўразьвяз разглядае Беларусь як эўрапейскую краіну, і ён пакідае Менск цалкам задаволены візітам.

А на наступны пасля прылёту Саліяна дзень Менск наведалі прадстаўнікі Эўрапарлямэнту.

Новы палітвязень

13 лютага быў арыштаваны і зьмешчаны ў Бабруйскі сьледчы ізалятар кіраўнік асіповіцкай філіі “Маладога фронту” 22-гадовы Арцём Дубскі. Арцём увесну 2008 году праходзіў па г. зв. “Справе 14-ці” — калі маладзёвых актывістаў асудзілі за ўдзел у акцыі прадпрымальнікаў, што была ў студзені летась ў Менску.

Хлопец, як і большасць затрыманых тады, атрымаў два гады “хатняй хіміі” — абмежаванне волі без накіраваньня ў праўчыя ўстановы. Гэта азначала, што ён увесь час мусіў знаходзіцца па месцы жыхарства (у Асіповічах), адзначацца штодня ў міліцыі, уладкавацца на працу.

Увосень Арцём зехаў ва Ўкраіну, дзе папрасіў палітычны прытулак. 13 лютага ён ехаў у Беларусь, каб узяць удзел у акцыі на дзень сьвятога Валянціна, але яго зьнялі зь цягніка ў Гомелі.

Цяпер хлопца будуць судзіць за невыкананьне правілаў адбыцця пакараньня. Арцёму пагражае перавод у прапраўчую калёнію. Пачатак судовага працэсу ў Асіповіцкім гарадзкім судзе 3 сакавіка.

За кратамі таксама знаходзяцца ваўкавыскія прадпрымальнікі Мікалай Аўтуховіч, Юры Лявонаў і Ўладзімер Асіпенка, якія симпатызуюць дэмакратычнаму руху. Яны былі арыштаваныя 8 лютага і зьмешчаныя ў сьледчы ізалятар у Менску.

18 лютага ім выставілі афіцыйныя абвінавачанні. Аўтуховіча, напрыклад, вінавацяць паводле арт. 218-3 “Наўмыснае знішчэньне ці пашкоджаньне маёмасьці, здзейсьненныя арганізаванай групай”, што караецца зьнявольнем ад 7 да 12 гадоў. Лявонаву і Асіпенку пагражае тэрмін ад 3 да 10 гадоў зьнявольленьня.

Прадпрымальнікаў вінавацяць у падпалах і падрывах маёмасьці некаторых ваўкавыскіх чыноўнікаў. Некалькі гадоў таму фірма, якой кіраваў Аўтуховіч, зазнала непамерныя штрафы, а сам ён, як і Ю. Лявонаў, былі асуджаныя.

Падрыхтоўка да Дня Волі

Партыя БНФ (старшыня Лявон Баршчэўскі, намесьнікі Вінцук Вячорка, Віктар Івашкевіч і Аляксей Янукевіч) падала заяўку ў Менгарвыканкам на правядзеньня 25 сакавіка — сьвята сёлета прыпадае на сераду — традыцыйнага Дня Волі (91-х угодкаў абвешчэньня незалежнасьці БНР).

Плянуюцца збор а 18-й гадзіне на пляцоўцы перад Акадэміяй

навуц, потым марш праспэктам Незалежнасьці да Кастрычніцкай плошчы. Амаль такі самы маршрут (толькі ад плошчы Якуба Коласа) заяўляўся і летась, але тады ў раёне Плошчы Перамогі быў учынены жорсткі разгон з амаль сотняй затрыманых і асуджаных.

Сёлета Дзень Волі пройдзе пад лэзунгамі “За праўду!”, “За свабоду!”, “За справядлівасьць!”. Удзельнікі акцыі таксама намераныя патрабаваць адстаўкі Лукашэнкі і фармаваньня ўраду нацыянальнага даверу.

Шэсьце разгагалі

14 лютага, з увагі на выходны дзень, Малады фронт вырашыў адзначыць не традыцыйным віншаваньнем амбасадаў, а шэсьцем ад Плошчы Я. Коласа да Кастрычніцкай. Падалі заяўку ў гарвыканкам, але яе не задавалі.

Маладзёў усе роўна вырашыла зладзіць шэсьце. Спэцназ нават не дазволіў выйсьці з Плошчы. Маладыя людзі — іх было каля 100 чалавек — былі жорстка зьбітыя і адціснутыя ў мэтро.

Палітычны прызыў 2009

Адразу трох маладзёвых актывістаў у студзені, падчас зімовага прызыву, гвалтам прызвалі ў войска. Лідэра маладзёвай фракцыі БНФ Франака Вячорку і актывістаў Маладога фронту Зьмітра Хведарука і Івана Шылу з Салігорску. Маладых людзей сярод дня затрымлівалі і сілай везлі ў ваенкамат, дзе яны праходзілі пашпартныя мэдыцынскія агляды і ў той-жа дзень іх адпраўлялі ў вайсковыя часткі.

7 лютага хлопцы прынялі прысягу. Франак Вячорка — сын намесьніка старшыні Партыі БНФ Вінцука Вячоркі — будзе служыць у Мазыры, Зьміцер Хведарук — у Жодзіна, а Іван Шыла ў вёсцы Межыца на Лепельшчыне (Віцебская вобласць).

Хведарук і Вячорка неаднаразова скардзіліся на здароўе, але камісія ў ваенкамаце прызнала іх годнымі да службы. Але ў сярэдзіне лютага Франака Вячорку паклалі ў шпіталь, а Зьмітру Хведаруку апэрацыю прызначылі на сярэдзіну красавіка.

Памёр Валянцін Тарас

Знакаміты пісьменьнік памёр 13 лютага. Валянцін Тарас нарадзіўся 9 лютага 1930 году ў Мен-

ску, у вайну змагаўся з нацыстамі ў партызанах. У 1960-я стаў вядомы як паэт і перакладчык, аўтар публіцыстычных артыкулаў. У 1962 годзе яму прапанавалі: або ўступай у кампартыю, або будзь непрыемнасьці. Пісьменьнік адмовіўся ўступаць партыю — і быў звольнены з газэты “Звязда”. За ім сачыла КДБ.

Валянцін Тарас разам з Карласам Шэрманам пераклаў на беларускую раман Габрыэля Гарсія Маркеса “Восень патрыярха”.

У 1980-я пісьменьнік зрабіў сьведомы выбар — перайшоў на беларускую мову. Становішча мовы і дэмакратычнага руху ў краіне яго моцна непакоіла апошнія гады.

Пахавалі Валянціна Тараса на Паўночных могілках Менску 15 лютага пад бел-чырвона-белым сьцягам.

Крыху статыстыкі

Міністэрства аховы здароўя афіцыйна абвясціла, што ў Беларусі — 180 тысяч хронічных алькаголікаў. А наогул за мінулы год кожны беларус выпіў у сярэднім 12,4 літра ў пераліку на чысты сьпірт. Штогод лічба выпітага расьце. З 1990 году яна вырасла больш чым удвая.

Насамрэч колькасць выпітага, кажучы спэцыялісты, значна большая. Бо тут не фіксуецца саматужная прадукцыя (напр., самагонка).

Паводле тых-жа зьвестак Мінаховы, 30% дзяцей на Меншчыне гадуецца ў няпоўных ці нешчаслівых сем’ях. Улічваючы, што Менск і Меншчына зможнейшая за іншыя рэгіёны, то можна ўявіць, у якіх сем’ях-умовах гадуецца дзетка на вёсцы.

2008 годзе прайшоў пад знакам усеагульнай дыспансэрызацыі насельніцтва. Дык вось найбуйнейшым з раёнаў сталіцы — Фрунзенскім — мэдыцынскае абследаваньне прайшлі ў той ці

іншы спосаб 98% жыхароў. І выявілася, што 60% зь іх маюць хваробы сардэчна-сасудзістага ці рухальнага апарату. Такая-ж сумная статыстыка і ў іншых раёнах Менску.

Беларусь нерэлігійная

Цягам двух гадоў аўтарытэтыны Інстытут Гэлапа дасьледаваў рэлігійнасьць сьвет. У розных краінах жыхарам задавалася адно і тое-ж пытаньне: “Ці важнае месца ў вашым жыцьці займае рэлігія?”.

Самымі нерэлігійнымі аказаліся эстонцы. Тут толькі 14% вернікаў. Следам ідуць швэды — 17% і датчане (18%), потым Нарвэгія, Чэхія, Азэрбайджан, Ганконг, Японія, Францыя. У Беларусі і Манголіі па 27% апытаных залічылі сябе да рэлігійных.

У Румыніі — 78% (самы высокі працэнт у Эўропе), Грузіі — 75%, Ізраілі — 50%, Канадзе — 45%, Летуве — 39%, Украіне — 37%, Расеі — 30%.

У ЗША 65% рэлігійных. Самыя рэлігійныя штаты — паўднёвая. У Місісіпі ажно 85% вернікаў, Алябама — 82%. У штатах Новай Англіі найменшы працэнт вернікаў: Вэрмонт — 42%, Нью-Гэмпшыр — 46%.

Паводле “Нашай Нівы”

Зьмякчэньне санкцыяў

Міністэрства фінансаў ЗША працягнула да 1 чэрвеня 2009 году рашэньне аб зьмякчэньні санкцыяў да двух беларускіх прадпрыемстваў “Лакафарба” і “Полацк-Шкловалакно”, якія ўваходзяць у канцэрн “Белнафтахім”.

Амэрыканскім грамадзянам дазволена супрацоўніцтва з гэтымі прадпрыемствамі да 1 чэрвеня 2009 г. У той-жа час уласнасьць прадпрыемстваў застаецца забякаванай у адпаведнасьці з урадавым распараджэньнем № 13405. “Грамадзянам ЗША таксама забаронена праз або пры пасярэдніцтве прадпрыемстваў “Лакафарба” і “Полацк-Шкловалакно” купляць прадукцыю, паслугі і тэхналягіі ў іншых суб’ектаў гаспадараньня, занесеных у сьпіс”, — падкрэсьліваецца ў паведамленьні.

Нагадаем, у лістападзе 2007 году ЗША ўвялі эканамічныя санкцыі ў адносінах да канцэрна “Белнафтахім” у сувязі з парушэньнем правоў чалавека ў Беларусі.

Паводле Радые Свабода

Імпрэза ў Таварыстве Беларускай Культуры ў Літве

У апошнюю суботу месяца, як заўсёды, адбылася імпрэза, прысьвечаная значным падзеям альбо некаторым асобам народжаным у студзені.

Старшыня ТБК Хведар Нюнька распавёў пра юбілей — 90 год з дня заснаваньня Віленскай Беларускай Гімназіі (ВБГ). Быў паказаны багаты дакумэнтальны матэрыял. Заснавальнікамі гімназіі былі: кс. Адам Станкевіч, Іван Луцкевіч, Алёна Сакалова-Лекант, Юлія Мэнке і іншыя. Гімназія разьмяшчалася ў Базыльянскіх мурах — гістарычным і сьвятым для кожнага беларуса месцы.

Першымі вучнямі былі выхаванцы з прытулку беларускіх дзяцей-сіратаў вайны. Заснаваў прытулак кс. Адам Стан-

кевіч. З часам ВБГ пашырылася, як колькасна, так і якасна. Былі створаныя самадзейныя гурткі, духавы аркестар, уніформа, бібліятэка, друкаваньня часопісы. Выкладчыкамі былі: А. Станкевіч, А. Сакалова-Лекант, Б. Кіт, А. Луцкевіч, М. Гарэцкі, Р. Астроўскі, К. Галкоўскі. Усе яны выхоўвалі з вучняў адукаваных, нацыянальна сьведомых беларускіх патрыётаў.

Асабліва вялікая заслуга належыць кс. Адаму Станкевічу, пра што ўспамінаюць былыя вучні, а пазьней відныя грамадзкія дзеячы Марьян Пецюкевіч, Вітаўт Тумаш, Раіса Жук-Грышкевіч і іншыя. Вучні ВБГ праславілі беларускую культуру і мову на ўсіх кантынэнтах, куды закінуў іх лёс вайны.

У трыцятых гадах на беларускіх землях Польшчы адбываўся моцны ціск супроць беларускасьці. Адна за адной зачыняліся беларускія гімназіі. У канцы засталася адна ВБГ, і тая стала філіяй польскай гімназіі.

У 1939 годзе Вільня была перададзена Летуве. ВБГ была рэарганізаваная ў прагімназію (ніжэйшы ўзровень), а пазьней у 1940 годзе стала звычайнай савецкай школай.

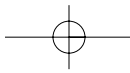
У часе нямецкай акупацыі ВБГ зноў атрымала правы поўнай гімназіі і нармальныя ўмовы працы.

У 1944 годзе, пасля прыходу Саветаў, гімназія, як і ўсё беларускае жыцьцё ў Вільні, спыніла сваю дзейнасьць на доўгі,

амаль 50 гадоў, час. Настаўнікі ВБГ былі альбо арыштаваныя і рэпрэсаваныя, альбо асталіся без працы і вымушаныя былі шукаць працу ў польскіх альбо расейскіх школах. Кс. Адам Станкевіч і Антон Луцкевіч загінулі ў сталінскіх лягерах.

Толькі з развалам савецкай сыстэмы, паступова, зь цяжкасьцямі, пачалося беларускае адраджэньне ў Вільні. ТБК напачатку 90-х гадоў пачало дамагацца аднавіць беларускую школу ў Базыльянскіх мурах. Улады пачаткова абяцалі станоўча вырашыць гэтае пытаньне пасля таго, як для інстытутаў, якія месціліся ў Базыльянскіх мурах, будучы пабудаваны новыя памешканьні па вул. Саўлецякэ. Але

Заканчэньне на бачыне 4

Віленскай беларускай гімназіі - 90

У Вялікай залі Віленскага гарадскога Дому настаўніка (Vilniaus g. 39) 31 студзеня 2009 году адбылася ўрачыстасць, прысьвечаная 90-м угодкам Віленскай Беларускай Гімназіі і 15-м угодкам Віленскай сярэдняй школы імя Ф. Скарыны.

У залі сабраліся вучні, настаўнікі, бацькі, былыя выпускнікі школы, прадстаўнікі беларускай грамадзкасці Вільні, афіцыйных уладаў Летувы і Беларусі.

Распачала ўрачыстасць сп-ня Галіна Сівалава. Яна павіншавала ўсіх са святам, нагадала аб тым, што школа, якую яна ўзначальвае, зьяўляецца пераемніцай традыцый былой Віленскай беларускай гімназіі, падзякавала летувіскім уладам за атрыманую, разам з аднаўленьнем незалежнасці Летувы, магчымасць вучыць і вучыцца па-беларуску, расказала аб дасягненнях школы.

Затым слова ўзяла старшыня Таварыства Беларускай Школы ў Летуве Алена Базюк. Яна зрабіла гістарычны экскурс, расказала прысутным аб тым, як, калі і дзякуючы каму была адкрытая беларуская гімназія ў Вільні, дзе і ў якіх умовах яна працавала, згадала добрым словам былых вучняў і настаўнікаў гімназіі, пайменна назвала ўсіх, хто спрычыніўся да яе адкрыцця і

кіравання. У канцы свайго выступу сп-ня А. Базюк прапанавала ўшанаваць памяць тых, каго ўжо няма сярод жывых, хвілінаю цішы.

Сябра Сэйма Летувіскай Рэспублікі Данутэ Бякінтэне ў сваёй нядоўгай, але зьмястоўнай прамове каратка спынілася на летувіска-беларускіх ўзаемадчыненьнях, расказала аб важнасці атрымання адукацыі на роднай мове, афіцыйна запрасіла дырэктара школы Г. Сівалаву да суразмоў на прадмет абмеркавання праграмы аказання школы дапамогі па ўмацаванні

матэрыяльнай базы і магчымых шляхоў вырашэння некаторых іншых набалелых для школы пытанняў.

Надзвычайны і паўнамоцны амбасадар Рэспублікі Беларусь у Летувіскай Рэспубліцы і Фінляндыі Ўладзімер Дражын засяродзіў увагу прысутных на агульнай гістарычнай спадчыне Беларусі і Летувы, асвятляў сучасны стан беларуска-летувіскіх ўзаемадчыненьняў, выказаў падзяку настаўнікам і адміністрацыі школы за іх нястомную штодзённую працу. Ён уручыў некаторым з іх: намесніку дырэктара школы па гаспадарчых пытаннях, віцэ-прэзідэнту Згур-

“Гарызонт”, абяцаў дапамагчы, сумесна зь летувіскімі ўладамі, у справе рамонту школы.

Намеснік генэральнага дырэктара Дэпартаменту нацыянальных меншасцяў і эміграцыі пры ўрадзе Летувіскай Рэспублікі Станіслаў Відтманн пажадаў беларускай грамадзкасці Летувы і школе і надалей быць вернымі мове продкаў і традыцыям Віленскай беларускай гімназіі і ўручыў выпускніцы школы гэтага года Э. І. Базюк ад імя дэпартаменту, які ён прадстаўляў, дыплём “За захаванне і пеставанне роднай мовы”, каштоўны падарунак і грашовую прэмію.

Акрамя таго, за дасягнутыя поспехі ў вучобе і актыўны ўдзел у грамадскім жыцці школы Э. І. Базюк была ўганараваная штогадовай прэміяй імя Юрыя Зімніцкага (былога шматгадовага кіраўніка хору “Сябрына”), якую ўручылі ёй Таццяна Скорая (дачка Юрыя Зімніцкага) і Іван Скоры.

Стараста Віленскай Каралінішкай акругі Віялета Гядмінайтэ ў прывітальным слове сказала, што яе акругу насяляюць жыхары розных нацыянальнасцей, у тым ліку і беларусы, адзначыла важнасць захавання

вы Максіма Багдановіча (музыка Ўладзімера Мулявіна) ў выкананні калектыва школы пад кіраўніцтвам настаўніцы музыкі і сьпеваў Валянціны Кавальчук, і танцавальныя нумары, падрыхтаваныя былым выпускніком школы, неаднаразовым чэмпіёнам сьвету і Эўропы па спартыўных танцах Артурам Баёрам.

Асобна хацелася б адзначыць рэжысуру свята ў цэлым. Вялі праграму Рэната Сянюцітэ (4 кляса), Ўладзімер Іваноў (8 кляса), Ангяліна Ясінская (8 кляса) і Віктар Бразэвіч (11 кляса). Сцэна была дэкараваная вялікім плякатам з надпісам “ВБГ – 90” і экранам, на якім, бы ў калейдаскопе, змяняючы адна другую, высьвечваліся старонкі з гісторыі, фатаздымкі вучняў і настаўнікаў гімназіі.

Перад уваходам у залу была разгорнутая вялікая выстава, прысьвечаная гэтай знамянальнай падзеі, якая складалася з кніг бібліятэкі былой Віленскай беларускай гімназіі, а таксама кніг, што былі выданы на беларускай мове ў даваенны час і ў апошнія гады, стэндаў, прысьвечаных гісторыі гімназіі і сучаснай школы, а таксама фаталетапісу Віленскай сярэдняй школы імя Ф. Скарыны.

Асобны стэнд быў прысьвечаны Барысу Кіту.

Усё гэта адбывалася ў прысутнасці прадстаўнікоў беларускіх рэдакцый летувіскага радыё і тэлебачання, беларускай рэдакцыі польскага радыё “Polonia”.

Карыстаючы з нагоды, хачу сказаць, што ўгодкі Віленскай беларускай гімназіі сьвяткуюцца намі штогод. Мы памятаем і ганарымся яе вучнямі і настаўнікамі і жадаем усім, хто вучыўся ці выкладаў у ёй, моцнага здароўя, доўгіх год жыцця і ўдзячнай памяці нашчадкаў!

Валянцін СТЭХ, Вільня

Імпрэза ў ТБК Літвы

Заканчэньне з бачыны 3

Базылянскія муры былі перададзены каталіцкай арцыбіскупіі, зь якой нам, нажал, дамовіцца не атрымалася. Пазьней, з дапамогай ТБК, пад беларускую школу атрымалі будынік дзіцячага садка, дзе цяпер і знаходзіцца беларуская школа.

Нашыя пляны аднавіць слаўную беларускую гімназію ў Вільні зь яе традыцыямі ня здзейсніліся. Цяпер другія ўмовы і сытуацыя. Нажал, тут няма тых самаахвярных беларускіх патрыётаў-настаўнікаў, якія былі ў ВБГ, ды і патрыятычнае выхаванне ня тое. Усё ж добра, што школа да гэтага часу існуе, калі ў самой Беларусі сытуацыя зь беларускімі школамі драматычная.

Затым А. Адамковіч зрабіў цікавы даклад пра ксяндза Зянона Якуця – беларускага патрыёта. Ён у цяжкіх умовах польскай акупацыі змагаўся за беларускую мову ў каталіцкіх касцёлах. Нажал, кароткае жыццё (29 год) не далі магчымасці зрабіць большы ўклад у беларускую справу. ТБК ужо двойчы арганізавала падарожжы на

Браслаўшчыну і кожны раз наведвала магілу кс. Зянона Якуця.

Хведар Нюнька расказаў пра асобу-легенду – Барыса Рагулю. Яго шчаслівы пабег з кіпцюроў сьмерці – сталінскай турмы – на пачатку Другой сусьветнай вайны. У часе вайны ён арганізаваў на Наваградчыне беларускі вайсковы эскадрон, які стаяў у той складаны час стаў на бак абароны беларускага народу ад савецкіх і польскіх бандаў, якія палілі беларускія школы, забіваючы настаўнікаў і беларускіх актывістаў. Сп. Нюнька распавёў пра шматбаковую працу Барыса Рагулі на эміграцыі, асабліва, арганізацыю навукі для беларусаў у Лювэне (Бэльгія), дзейнасьць у Канадзе, працу на пасадзе намесніка старшыні Рады Беларускай Народнай Рэспублікі. Быў паказаны відэаматэрыял пра сэмінары Эўрапейскага сэктару Рады БНР у Вільні ў 1997 годзе, які ўзначальваў Барыс Рагуля.

У канцы быў праслуханы запіс амаль дваццацігадовай даўніны зьмястоўнага выступленьня Зянона Пазьняка.

Аглядальнік

У НЬЮ-ДЖЭРЗІІСКИМ АДДЕЛЕ БАЗА

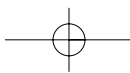
Дзень сьвятога Валянціна

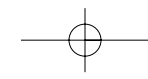
У суботу 14-га лютага ў залі пры царкве Жыровіцкай Маці Божай у Гайленд-Парку адбылася вечарына ў гонар сьв. Валянціна, патрона закаханых. Ідэя наладзіць сьвяткаваньне выйшла ад кіраўніцтва аддзелу Беларуска-Амэрыканскага Задзіночання, управа якога паставіла праводзіць рэгулярныя культурныя мерапрыемствы, таварыскія сустрэчы. Энтузіясткай такіх мерапрыемстваў стала сп-ня Ала Кузьміцкая, культурны рэфэрэнт аддзелу. Ейнымі намаганьнямі і адбылася вечарына ў адпаведна ўдэкараванай залі, пры хорах накрытых сталом, з добрым пачастункам і цікавымі гульнямі. Дапамагала ёй у працы сп-ня Люда Баку-

новіч. Таленавітае спадарства Валянцін і Таццяна Дзіямешчыкі забясьпечылі музыку, сьпелы й бадзёры настрой удзельнікам сьвяткаваньня. Адчыніў вечар сп. Сяржук Сокалаў-Воюш аповедам аднае зь легендаў пра рымскага хрысьціянна-пакутніка сьв. Валянціна і ягонае самаахвярнае каханьне, а таксама пра тэму каханьня ў беларускай паэзіі. Сяржук выканаў пры гэтым пад гітару некалькі сваіх рамансаў. Вечар прайшоў прыемна, весела і гэтым пацьвердзіў слушнасьць ідэі рэгулярных культурна-таварыскіх мерапрыемстваў.

Наступная імпрэза ў праграме нью-джэрзійскага аддзелу БАЗА адбудзецца ў нядзелю 15 сакавіка. **(Я.З.)**

СХОД аддзелу БАЗА ў Нью-Джэрзі адбудзецца **15 сакавіка 2009 году** а 12 гадз. папаўдні ў залі пры царкве Божай Маці Жыровіцкай па адрасу:
**9 River Rd,
Highland Park, NJ 08904**

Весткі й Паведамленьні

ню-ёрскага аддзелу Беларуска-Амэрыканскага Задзіночаньня

Viestki j Paviedamlenni

Belarusan American Association, Inc.

✉ 166-34 Gothic Drive, Jamaica, N.Y. 11432 Сусьветнае сеціва: www.baza-belarus.org

№ 3 (518)

Лютаўскі сход аддзелу БАЗА ў Нью-Ёрку

Як заўсёды, у другую нядзелю месяца, 8-га лютага адбыўся чарговы сход аддзелу Беларуска-Амэрыканскага Задзіночаньня ў Нью-Ёрку. Напачатку сходу старшыня аддзелу Віталь Зайка прапанаваў увазе прысутных агляд апошніх падзеяў у Беларусі. Сярод прыгаданых падзеяў былі прымушова мабілізацыя ў войска маладзёвых актывістаў Франка Вячоркі, Зьмітра Хведарука і Івана Шылы, што паказвае на ўжываньне рэжымам вайсковага абавязку як дадатковага інструмэнту кантролю над грамадствам. Зноў зьявіліся чуткі пра ўвядзеньне ў Беларусі расейскага рубля. Прадстаўнікі Рэспублікі Беларусь падпісалі 4 лютага дамовы аб стварэньні Калектывных сілаў апаратыўнага разгортваньня, кантраляваных Расеяй, а раней — аб стварэньні разам з Расеяй аб'яднанай сыстэмы супрацьпаветранай абароны. Адмоўнае сальда зьнешняга

гандлю Беларусі склала ў 2008 г. амаль 4,5 мільярды даляраў. Працягваецца згортваньне вытворчасці, спыняюцца прадпрыемствы, працаўнікоў змушаюць ісьці ў адпачынак. Працягваецца пагалоўная дактыляскапія мужчынскага насельніцтва Беларусі пад выглядам пошукаў сапраўдных ці ўяўных вінаватых у леташнім выбуху 4 ліпеня ў Менску.

Затым уражаньнямі аб сваёй паездцы ў Беларусь падзялілася сп-ня Валянціна Якімовіч, сакратар аддзелу. Яна ў прыватнасці сазала: “Пералёт зь Нью-Ёрку ня быў гладкі, асабліва калі перасядаеш з самалёту на самалёт у Маскве, дзе на кожным кроку імкнуча на табе зарабіць і падмануць, таўканіна, гурма народу. У параўнаньні з гэтым аэрапорт у Менску — як мёртвы, амаль няма людзей, цішыня. Сам Менск чысты, канешне, і ў крамах усё ёсьць, але кошты амаль такія як у Нью-Ёрку. На-жаль, у сталіцы Беларусі амаль

не чуваць беларускай мовы.” Затым прамоўца распавяла пра сваё гасьцяваньне ў мастака Алеся Пушкіна ў Бабры, калядываньне. Патрытычная беларуская актыўнасьць Алеся Пушкіна ўвесь час пераследуецца мясцовымі ўладамі, тым ня менш мастак застаецца верны сваім нацыянальным ідэалам. “У Беларусі было так добра, не хацелася вяртацца назад. Але калі з самалёту над Нью-Ёркам убачыла мора агеньчыкаў, то адчула, што гэта таксама сваё, тут новы мой дом.”

Затым сп-ня Валя Якімовіч распавяла пра Кастуся Каліноўскага, дзень народзінаў якога прыпадае на люты, а ў сакавіку споўніцца 145 год ягонага пакарнальнага сьмерцю за арганізацыю паўстаньня супраць царызму. Затым яна згадала 215-ю гадавіну з часу паўстаньня Тадэвуша Касцюшкі і каратка спынілася на жыцьцёпісе замагара за свабоду Беларусі й Амэрыкі.

З гутаркай пра жыцьцё ў акупаваным Менску падчас Другой сусьветнай вайны выступіў сп. Антон Шукелойць. Ён адзначыў, што цяпер зноў выцягваецца праблема супрацоўніцтва беларусаў зь немцамі ў час вайны і гаворыцца шмат няпраўды. “На беларусаў вешаюць злачынствы, якіх яны не рабілі. Беларускія нацысты, гэта значыць Беларуска нацыянал-сацыялістычная партыя, складалі мізэрны адсотак ад тых, хто працаваў у нямецкай акупацыйнай адміністрацыі. Сама партыя налічвала толькі дзясяткі-другі сяброў. Калі бальшавікі ўцяклі, і на іх месца сталі прыехаўшыя зь немцамі Астроўскі, Тумаш, Арэхва ды іншыя, тады Вітаўт Тумаш зьвярнуўся да жыхароў Менску, каб дапамаглі пераняць кіраўніцтва гораду.

Перш былі перанятыя банкі, фінансавыя ўстановы, гарадзкая гаспадарка. Прышлі й гэбраі, але з “арыйскімі” паперамі. Напрыклад, былы дырэктар Віленскай электраўні, гэбрай, стаў кіраўніком электрасыстэмы ў Менску, і я на просьбу мэра Вацлава Іваноўскага перахоўваў ягоную жонку. Даў працу ў музэі пакуль ёй ня вырабілі “арыйскія” папэры. На Тумаша потым сталі ўскладаць віну за стварэньне гэта, але ён ня меў дачыненьня да гэтага рашэньня, усе рабілі немцы.

Першыя паліцаі былі розныя, часта выпадковыя людзі, часам крымінальнікі, выйшаўшыя з турмаў, былі гвалты і рабункі. Потым за справу фармаваньня паліцыі ўзяўся былы камуніст Юльян Саковіч, вычысьціў яе ад крымінальных і злачынных асобаў. У паліцыі таксама былі гэбраі, адзін зь іх мой знаёмы спартовец, напрыклад. Гэбрай Ваксаў стварыў нават фікцыйную арганізацыю, якая быццам мела штаб-кватэру ў Бэрліне, але потым нідзе ні ў якіх дакументах ня значылася; у яе склад уваходзілі нават немцы, запрошаныя Ваксавым. Неяк давалося ўратаваць аднаго пісьменьніка гэбрайскага паходжаньня. Яму дапамаглі, вырабілі нямецкія папэры, і ён выехаў у Бэрлін.

Шмат гаворыцца пра Калдычэўскі лагер, створаны немцамі. Пераважная большасьць вязьняў там былі беларусы. Тэрыторыю лягера ахоўваў адзін аддзел 13-га батальёну, і менавіта хлопцы з аховы перадалі вязьням начыньні рэзаць драгты. Калі адбыліся вялікія ўцёкі зь лягера, дзякуючы дапамозе аховы, шмат людзей уратаваліся. Потым немцы расстралялі афіцэраў, што былі адказныя ў ахове.

Нядаўна памёр Уладзімер Русак, ён быў адным з афіцэраў, людзей якія стваралі беларускі афіцэрскі корпус. У час вайны розныя па поглядах людзі аб'ядналіся на глебе нацыянальнай, асабліва пры аднаўленьні беларускага школьніцтва, культуры. І былы камуніст Ю. Саковіч, і кс. Вінцэнт Гадлеўскі працавалі разам, абодва пасяля за сваю працу былі расстраляныя немцамі. Шмат хто зь беларускіх нацыянальных дзеячоў загінуў ад нямецкіх, польскіх і асабліва бальшавіцкіх рук. Але школьніцтва было тады пераважна беларускае. Беларусы абнялі цывільнае судоўніцтва.

У справах рэлігійных таксама былі актыўныя зрухі, аднавілася ў 1942 годзе Беларуска Аўтакефальная Праваслаўная Царква. Словам, беларускія дзеячы, як маглі, стараліся дапамагчы сваім людзям, аблегчыць цяжар вайны і акупацыі. Пасяля ім сталі закідаць гэта як віну. Уся праўда пра вайну яшчэ ня выйшла наверх, але аб'ектыўная гісторыя расставіць усё на належныя месцы”.

Затым сп. Валеры Дворнік падзяліўся думкамі пра пабор у войска Вячоркі, Шылы, Хведарука і паведаміў пра імпрэзу ў Гайленд-Парку. Старшыня Згуртаваньня Беларускай Моладзі ў Амэрыцы Мікола Цімашэнка заклікаў моладзь далучацца да шэрагаў ЗБМА і зрабіў аб'яву пра мітынг пратэсту супраць вайсковых дамоваў з Расеяй і незаконнага мабілізаваньня ў войска як сродку рэпрэсіяў рэжыму Лукашэнка супраць апазыцыйнай моладзі.

Затым адбылося знаёмств з новымі людзьмі, а пасяля заканчэньня афіцыйнай часткі прысутныя маглі калегавацца з знаёмымі й сябрамі.

Віталь ЗАЙКА

У сераду, **25 сакавіка**, перад будынкам штаб-кватэры Аб'яднаных Нацыяў у Нью-Ёрку па адрасу: **760 United Nations Plaza, New York City, NY 10017** пройдзе **мітынг**, прысьвечаны 91-м угодкам абвешчання незалежнасьці

Беларускай Народнай Рэспублікі.

Мітынг ладзіць **Згуртаваньнем Беларускай Моладзі ў Амэрыцы і ню-ёрскі аддзел БАЗА**.

Пасяля мітынгу адбудзецца ўрачыстае шэсьце да кансуляту Беларусі ў Нью-Ёрку і перадача прадстаўнікам беларускай улады віншаваньняў і патрабаваньняў вярнуць Беларусі нацыянальныя сьвяты.

Пачатак акцыі а **1-й гадзіне папаўдні**.

Збор паміж **E. 42 Street і E. 43 Street на 1 Avenue** (бліжэйшая станцыя падземкі **Grand Central 42 Street**, цягнікі 5, 6, 7).

Наступны СХОД

ню-ёрскага аддзелу БАЗА адбудзецца **8 сакавіка 2009 г.** ў **Фундацыі імя П. Крэчэўскага** па адрасу: **166-34 Gothic Drive, Jamaica, NY 11432**

Даяезд цягніком падземкі **F** да прыпынку **169th Street.**; адтуль прайсьці **2 блёкі да скрыжаваньня 167-й вул. і Готык Драйв**. Пачатак сходу а **1:00 папаўдні**.

Уплаты ў **ню-ёрскі аддзел** дасылайце на адрас: **Belarusan American Association**

P. O. Box 230249
Brooklyn, NY 11223

Чэкі выпісвайце на
Belarusan American Association.

Ад Галоўнай Управы БАЗА

Асноўнай падзеяй БАЗА штогод у сакавіку ёсьць адзначэньне ўгодкаў абвешчання незалежнасьці Беларускай Народнай Рэспублікі. Сёлета адзначаюцца 91-я ўгодкі гэтай слаўнай даты.

У асяродках, дзе знаходзяцца структуры БАЗА, сьвяткаваньні Дня Незалежнасьці БНР адбудуцца ў наступныя дні, і падрабязнасьці будучь пазьней пададзеныя на сайце www.baza-belarus.org.

25-га сакавіка — адведваньне кангрэсавых офісаў у Вашынгтоне нашай дэлегацыяй. Запрашаем зацікаўленых далучыцца.

28-га сакавіка — сьвяткаваньне ў грамадзкім цэнтры “Полацк” каля Кліўленду.

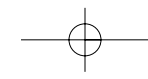
29-га сакавіка — сьвяткаваньне ў гатэлі “НУАТТ” (Нью-Брансўік, Н. Дж.).

Гурток БАЗА ў Паўднёвай Каліфорніі плянуе ладзіць сьвяткаваньне 25 сакавіка ўвечары ў Лос-Анжэлесэ. Падрабязнасьці будучь паведамленыя пазьней на сайце.

* * *

Галоўная Управа паставіла падрыхтаваць сяброўскія карткі. Прадбачацца 2 варыянты — з фатакарткай і безь яе.

Мясцовыя адзелы БАЗА маюць у сваіх асяродках бібліятэкі з даволі вялікай колькасьцю кніжак. Там, дзе знаходзяцца гурткі зь меншай колькасьцю сяброў, Галоўная Управа прадставіць гурткам магчымасьць набыць некалькі кніжак з гісторыі Беларусі і таксама некалькі папулярных CD і DVD.

Адкрыццё выставы А. Марачкіна

У Беларускім музеі ў Нью-Ёрку, што месціцца ў будынку сабора сьв. Кірылы Тураўскага, 15 лютага адбылося адкрыццё выставы Алеся Марачкіна “Мае мары”.

Пасьля ранішняй нядзельнай службы ў Саборы Ўладыка Беларускай Аўтакефальнай Праваслаўнай Царквы япіскап Наваградзкі і Паўночна-Амерыканскі Сьвятаслаў блаславіў адкрыццё выставы і пачастунак для яе наведвальнікаў.

У адкрыццё выставы ў Нью-Ёрку ўзялі ўдзел палітык і мастацтвазнаўца Зянон Пазьняк ды кіраўнік грамадзкай ініцыятывы “Трэці шлях” Павал Марозаў.

Цэлы шэраг працаў мастака цягам наступнага месяца будзе знаходзіцца на выставе, якая праходзіць ў Вашынгтоне.

Наколькі праца нацыянальнай інтэлігенцыі неабходная і карысная для будучыні Беларусі зараз, напэўна, да канца не разумеем ня толькі мы, але і самыя творцы: не бяз дай прычыны палотны Алеся Марачкіна ня раз нішчыліся і арыштоўваліся беларускімі ўладамі, бо любое беларускае пад антынацыянальным гнётам робіцца забароненым...

...Але ж сама ідэя Боская – яна незнішчальная. Бо Бог – ёсьць дабро. Рабіць дабро для Беларусі і прыносіць яго ў Беларусь – гэта і ёсьць заповітныя мары Алеся “Мары” Марачкіна.

Паводле belmuseum.org

“Вольны тэатар” у Аўстраліі

Трыюмфальна прайшоў тур беларускага “Вольнага тэатру” ў Аўстраліі, куды яны прывезьлі спектакль “Быць Гаральдам Пінтэрам”. Перапоўненыя залі, дзясяткі бліскучых рэцэнзіяў, неверагодная колькасць публікацыяў у сродках масавай інфармацыі.

Пасьля аднаго з выступуў беларускіх актараў, які адбыўся ў Пэнрысе (Сыднэй) у залі кансэрваторыі, актывы выйшлі да глядачоў у вэстыбюль, дзе іх спаткала вялікая група мясцовых беларусаў. Адбыліся цёплыя знаёмствы. Адчувалася духоўнае аднадумства маладога беларускага Вольнага тэатру і старэйшых беларускіх эмігрантаў.

Ад Беларускай грамады Сыднэю тэатральную трупу вітаў Міхась Лужынскі. Ён уручыў Наталылі Ка-

лядзе, адной з заснавальніц тэатру, падарунак – кнігу паэзіі Алеся Салаўя.

Аўгенія СУПРУНЮК, Сыднэй

Фільм пра музей Анатоля Белага

Пятнаццаці хвілін было дастаткова, каб зразумець, што менавіта ў Старых Дарогах, дзе месціцца музей, знаходзіцца душа і гісторыя Беларускай нацыі.

Зьнятая ў дакумэнтальнай стужцы сядзіба, якая ператварылася ў пантэон беларускасці, захавала лёсы самых лепшых беларусаў, штучна замоўчаных савецкай ідэалёгіяй. Часам некалькіх кадраў пра багаты збор музэю было дастаткова, каб даказаць сьвету, якая мы таленавітая і старажытная нацыя. Яе прадстаўнікі выйшлі з архіваў і скляпеньняў, адкуль іх доўгі час не выпускалі на сьвет Божы, да сучаснасьці.

Але галоўнае ў гэтым фільме – інтэрвію рэжысэра Аляксандра Ступнікава са стваральнікам музэю Анатолям Белым. Ён сьцьвярджае, што працэс адраджэньня нацыі не захлынуўся – працягваецца. Што апазыцыя ў Беларусі не слабая, што ўмовы яе выжываньня з кожным годам становяцца больш жорст-

кімі. Што яго самога тройчы выганялі з працы, але ж па-ранейшаму працягваецца справа вяртаньня краіны да сваіх вытокаў.

– Гэта глупства, – пераконвае з экрана гісторык, дасьледчык, журналіст Белы, – што мы рахманая, талерантная нацыя. Мы можам доўга цягнуцца, аднак заўсёды прыходзіў момант бунту, выбуху. За сто апошніх год беларусы ўзьнялі пяць паўстаньняў, яны ўдзельнічалі ў рэвалюцыях і змагаліся ў сусьветных войнах, каб адстаяць незалежнасьць Бацькаўшчыны. І нават за 200 год панаваньня на нашай зямлі расейскіх і часткова польскіх інтарэсаў, мы беларусамі ўсё-ж засталіся.

Алесь ВАСІЛЬКОЎ

Р. С. Фільм Аляксандра Ступнікава пра Музей ў Старых Дарогах можна паглядзець у інтэрнэце па адрасу: <http://spadchyna.org/video/Video.htm>

Лісты ў рэдакцыю

Пра альманах...

У альманаху, на маю думку, добра піша Бабкевіч Станіслаў. Апазданьне “Здрастуйце!” чытаецца лёгка і цікава. Бачна, што шмат перакладае Ірына Шерабей. Спадабалася мне і “Цюльпаннае дрэва” Віталія Зайкі. Ён піша вельмі дэталёва, я-бы нават сказаў, па-кінематаграфічнаму, з баючымі, але патрэбнымі дэталямі, вельмі рэалістычна.

Жорсткі рэалізм і ў старэйшага пакаленьня: Маўчуна Анатоля “Дзяцінства, заварожанае хвалямі Доўгага возера”, Мурзёнка Пятра “Яны не былі вінаватыя”, Гіля Юрыя “Мне сьняцца сны пра Беларусь”. Іх творы зьяўляюцца зрэзам часу, адчыняюць для чытача невядомыя старонкі ранейшага жыцьця і праз гэта ёсьць вельмі цікавыя. Шмат добрых вершаў. Добра чытаецца п’еса Сяржук Сокалава-Воюша “Трайное дно”.

У моладзі шмат пошукаў, аглядаў, пытаньняў, як “Навошта мне гэта трэба?” Тадароўскага

Антося. Калярытныя вершы Шчура Макса, апісаньне падарожжа ў Грэцыю Карайчэнцавай Людмілы, апісаньне падарожжа ў Аўстралію Куніцкага Ільлі. (Ён трохі перабаршчыў з абарыгенамі, бо падаў, як я разумею, з слоў сваёй радні, сам добра тэму ня ведаючы, а тэма ёсьць вельмі складаная, як і разнастайны воблік абарыгенаў – ад сэнатараў, паэтаў, пісьменьнікаў, мастакоў і вядомых спартоўцаў да алькаголікаў і валацугаў, што ёсьць у любой нацыі... Ды й ці можна пагадзіцца з ягонымі словамі, што Адэляйда трохі нагадвала родны Менск? Адэляйда так далёка ад Менску як ад Вашынгтону.)

Карацей кажучы, альманах вельмі цікавы, як і цікавыя творы цікавых людзей. Вядома, розных, але гэта і добра.

Віктар КАВАЛЕЎСКИ

Пабачыць Зянона...

У газэце “Беларускае Слова”, якая выходзіць у Канадзе, зьме-

шчана апытаньне некалькіх удзельнікаў апошняга Сустрэчы Беларусаў Паўночнай Амэрыкі, якая адбылася ў асяродку “Полацак” ў Кліўлендзе.

Адзін з апытаных, Юрка Шаўчэнка, апісваючы ўражаньні ад Сустрэчы сказаў, што, па-першае, быў захоплены “Полацак”, па-другае, пазаздорсьці тамтэйшым беларусам – выдатны будынак, прасторная зала, вялікі надзел зямлі, якая і колерам, і ландшафтам падобная на беларускую, ды й адкрытыя прыветлівыя людзі, наша мовы.

А колькі было цікавых сустрэч! Але галоўна, што нарэшце збылася ягоная мара пабачыць Зянона Пазьняка, пагаварыць зь ім асабіста ды ўзяць яшчэ ў яго аўтограф.

Ён – Шаўчэнка – пажадаў яшчэ, каб на Сустрэчах было больш добрых дыскусіяў.

САЎКА

Даўно чытаю газэту і шмат цікавага для сябе знаходжу. Зычу Вам пасьпехаў, каб надалей з газэтай ня горш было, толькі штотым лепш. Маю толькі заўвагу да артыкулаў Зянона Пазьня-

ка. Ён прызнаны ўсімі змагар, і ведаем добра, як быў дэпутатам і на чале БНФ адрадыў незалежнасьць нашай Бацькаўшчыны-Беларусі. І непахісна стаіць на варце нацыянальных ідэалаў, ён прынцыповы чалавек, і яго ня купіць жадная спакуса.

Але вось хачу зьвярнуцца праз газэту, каб ён крыху змяніў тэмы артыкулаў. Бо кожны раз з нумару ў нумар тое самае: што прадалася апазыцыя ў Беларусі, бяруць гранты і карыстаюць для сябе, а не на беларускую справу. Гэта добра прачытаць раз і два ці нават тры і чатыры, але ня з году ў год. Усе ўжо, здаецца, гэта бачаць і ведаюць.

А многія цікавіцца, як было ў гісторыі ў тыя самыя 90-я гады, як пачыналася беларуская справа, Талака, БНФ і г. д. Пра гэта мала зусім пішацца. Хачу прапанаваць сп. Пазьняку пазнаёміць чытачоў газэты з пачаткам Беларускага ўздыму 20-25 гадоў таму.

З надзеяй, што апублікуеце дасылаю гэты ліст.

ПРЫСУТНЫ

Шаноўны Прысутны! Шкада, што Вы не падалі сваё імя

і зваротны адрас, каб можна было даслаць Вам ліст і падрабязней патлумачыць выбар тэматыкі артыкулаў Зянона Пазьняка.

Калі каротка, як дазваляе газэтная плошча, то трэба наведваць, што сп. Пазьняк амаль ніколі не пісаў артыкулаў адмыслова для чытачоў “Беларуса”. Тыя матэрыялы, якія зьяўляюцца на бачынах газэты – гэта ў асноўным лісты Старшынні Кансэрватыўна-Хрысьціянскай партыі БНФ Зянона Пазьняка да сяброў гэтай партыі, у якіх ён тлумачыць сваё бачаньне палітычнай сытуацыі. “Беларус” іх перадрукоўвае з ласкавай згоды аўтара. Магчыма, таму яны Вам і падаюцца падобнымі й напісанымі на адну тэму.

Спадзяёмся, што шаноўны сп. Пазьняк прачытае Ваш ліст і некалі знойдзе магчымасьць напісаць для чытачоў “Беларуса” цыкл артыкулаў на падказаныя Вамі тэмы.

Шчыры дзякуй усім, хто захацеў падзяліцца сваімі думкамі на бачынах газэты.

Пісьменьнікі-габрэі аб Беларусі

Трымаю ў руках апошні (студзеньскі) нумар “Еврейской газеты” (выдавецтва Wernger Media Berlin). Нямаю месца ў ёй займаюць матэрыялы аб Беларусі. Аб яе мінулым і сучаснасці. З далёкага Бэрліну былі менскі журналіст М. Нарштэйн у двух вялікіх артыкулах пазыцыянуе сябе, як барацьбіта зь беларускімі ўладамі, “якія праводзілі палітыку дзяржаўнага антысэмітызму” ў мінулым і “падыгрывалі антысэмітам” у сучаснасці. Скурпулёзна пералічваючы ўсе антысэміцкія выступы ўладаў (пералічваць гэта ня будзем), ён прыводзіць урывак з кнігі іншага былога мянчука, пісьменьніка Л. Асвішчара “Вяртанне”:

“... уладам здалася, што я рыхтую тэрарыстычныя акцыі ў вялікіх маштабах – забойства ўсіх спартсменаў СССР, падпальваньне ўсіх дамоў састарэлых у Беларусі, выбух вадароднай бомбы на Кама-роўскім рынку ў Менску, забойства старшыні гарвыканкама менскага гарсавету і назначэнне на ягонае месца Бен-Гурыёна. А зь пісталетам “ТТ” я зьбіраўся пашырыць межы ад Ніла да Эўрата, далучыць Ізраіль да Беларусі, і здзейсніць пляны “сіёнскіх мудрацоў” – устанавіць габрэйскае панаванне над усім сьветам”.

Усё гэта было-б сьмешна, калі-б не было сумна.

Справа ў тым, што падобныя інсинуацыі пераклікаюцца з апошняй кнігай Л. Уліцкай “Перакладчык Штайн”, дзе гаворка таксама ідзе пра Беларусь, але ўжо ў гады вайны. Гэтая кніга напісаная ў стылі pop-fiction, сутнасьць якога складаецца ў тым, што тэкст распавядае сам за сябе – празь лісты самых розных пэрсанажаў. Дакумэнтальнасьць раману – ігравая, яна аздоблена выдумкай.

Вядома, што на кнігу абрушыўся вал крытыкі, якая трапіла ў правакатыўна расставленую аўтарам пастку.

Нагадаю, у кнізе паказана высакародная місія польскага габрэя Д. Штайна ў справе выратаваньня габрэяў з гэта беларускага гораду Мір.

Паралельна аўтар уздымае яшчэ некалькі плястоў, у прыватнасьці, уваскрашае старажытны багаслоўскі дыспут хрысьціянства і юдэяў аб Ісусе, спрабуе ўскласьці віну за Галакост на плечы хрысьціянства і г. д.

Пакінем на сумленні сп-ні Уліцкай выказваньні тыпу: “Няма ў сьвеце Бога, акрамя габрэйскага”, “пустышка хрысьціянства”, “такая духата і млосьць у хрысьціянстве” і г. д. Як крытык, які мае ўяўленьне аб рознага роду аўтарскіх пастках, і не жадаючы туды трапіць, не стану выказваць сваё сэкулярнае меркаваньне.

Ня гэта заахваціла мяне ўзяцца за перо, а праблема, якая ляжыць зусім у іншай плоскасці. Справа ў тым, што кніга гэтая, напісаная ў “лепшых” традыцыях новага часу – шукаць не тое, што аб’ядноўвае народы, а тое, што можа іх разьвесці па розныя бакі барыкадаў.

Гэтае капаньне ў “бруднай бялізны” з прыпамінаньнем мінулых крыўдаў становіцца сёньня правілам добрага тону. “Вока за вока, зуб за зуб”. Справа ў тым, што вольна або ня вольна, у кнізе ўзнятае пытаньне: “Беларусы і Галакост”.

Маленькае адступленьне.

У былым СССР, як вядома, незвычайнай папулярнасьцю карыстаўся жанр анэкдота. Асабліва на нацыянальную тэму. Хто ня чуў анэкдотаў аб найўным пра-стафілю чукчу, прагным, абмежаваным украінцу, хітрым, сквапным габрэю і г. д.

Вось толькі пра беларуса анэкдотаў не было. Мабыць беларусы не далі для гэтага падставаў.

Сп-ня Уліцкая вырашыла выправіць гэты прабел, надзяліць наш народ негатыўнымі якасьцямі. З вуснаў галоўнага героя мы даведваемся, што беларусы заўсёды жылі дрэнна і бедна, яны неадукаваны і забыты народ, народ антысэміт, яны пішуць процьму хлуслівых, непісьменных даносаў у паліцыю. Выдаюць немцам габрэяў і чырвонаармейцаў, якія прабіраюцца з акружэньня. Беларускія паліцаі стала праводзяць акцыі па знішчэньню габрэяў, а затым ходзяць на споведзі. Асабліва вылучаны начальнік паліцыі Іван Сяміновіч – п’яніца, цынік, кат і вырадак. Ён бярэ хабар ад габрэяў, але замест таго, каб выратаваць – вераломна ашуквае іх. З кнігі Л. Уліцкай вынікае, што беларусы несць адказнасьць за вынішчэньне габрэяў, а немцы ім толькі дапамагалі.

Ня лепш выглядаюць беларускія партызаны. Гарэлка для іх каштоўней хлеба, безь яе яны ня могуць і дня пражыць. У вёсках яны забіраюць усё, што знаходзяць у сялян. Да прыкладу, забіраюць у сялян карову, каб абмяняць яе на гарэлку. У сваім атрадзе яны знішчаюць партызанаў-палякаў.

Шматлікія пэрсанажы кнігі надзелены высакароднымі рысамі. У першую чаргу, гэта галоўны герой – Даніэль Штайн, “салдат міласэрднасьці”. Гэта і сям’я польскага ксяндза Валевіча, гэта і немка Гільда Энгель, якая прысьвяціла сваё жыццё працы на дзяржаву Ізраіль. Нават немцы ў кнізе выглядаюць высакародна.

Галоўны эсэсавец, маёр Рэнгальд, той самы, што кіруе акцыямі па знішчэньні габрэяў – высакародны чалавек. Даведзьшыся, што Штайн быў ўтоеным габрэем, які перапраўляў зброю партызанам і папярэдзіў жыхароў гэта аб расстрэле,

ён з павагай цісне яму руку. Камэнтар аўтара Л. Уліцкай: “ён разумеў, якая несправядлівасьць робіцца ў дачыненні да безабаронных людзей. Адносіны ў іх засталіся такімі-ж – як у бацькі з сынам. Яны паціснулі адзін аднаму рукі”.

Адзіныя хто злыдні – гэта беларусы. Усе да аднаго. Такую характарыстыку нашаму народу яшчэ ніхто не даваў. І цытата на дэсэрт, захоўваючы флёр аўтара:

“Усходняя Польшча пасля вайны засталася ў рускіх”.

Ба-а-а! Маскоўскай пісьменьніцы Л. Уліцкай лепш вядома, дзе праходзяць межы. Парадуемся, што Беларусь яшчэ не назвала “Kresy Wschodnie”.

У тым-жа нумары “Еврейской газеты” змешчаны артыкул ізраільскай пісьменьніцы Ніны Варанэль, якая мае мянушку “ільвіца мэмуарнага жанру” – “Мая нямецкая вёска”.

Там ёсьць такі пажар: “Аднойчы мы слухалі ў бэрлінскай оперы вагнэраўскую “Валькірыю”. Калі я паспрабавала распавесці мужу падрабязнасьці сюжэту, уся зала абярнулася і стала сьвідраваць нас ненавіснымі поглядамі. Я прашаптала: «Потым распавяду! А то нас адправяць у Асвэнцым проста з канцэртнай залы”...

Уяўляю, які усклікнуць яе сябры ў Ізраілі: “Малайчына, Нінка! Так выдала немцам у бэрлінскай газэце!”

Стоп! Прыехалі. Ня мне і ня ў гэтым артыкуле абараняць нямецкую музычную культуру. Яна, гэтая культура, не патрабуе абароны. Іншая справа, калі так пісаць аб іншых народаў у габрэйскіх пісьменьнікаў лічыцца правілам добрага тону.

У мяне ёсьць прапанова.

Чаму-б М. Нарштэйну (дарэчы, у час “палітыкі дзяржаўнага антысэмітызму” ён быў галоўным рэдактарам адной менскай газэты) і пісьменьніку з багатым палётам фантазіі Ў. Асвішчару і майстру перасоўваць межы дзяржаваў Л. Уліцкай не паказаць і зваротны бок мэдалю? Распавесці аб тым, што беларусы, адзін зь нешматлікіх народаў Эўропы, які ня мае адносінаў ня толькі да Галакосту, але і да габрэйскіх пагромаў наогул. І ў мінулым, і падчас Другой сусьветнай вайны. Што, гэта ня ўпісваецца ў іх зладжаную канцэпцыю? Тады хай пачыталі-б беларускіх пісьменьнікаў В. Быкава, Р. Барадудзіна, С. Дубаўца і інш.

Навошта далёка хадзіць. Усё ў тым-жа нумары “Еврейской газеты” змешчаны артыкул Ільві Разумоўскага аб новым фільме беларускага рэжысэра Аляксандра Ступнікава – “Ізгой”, дзе сам рэжысэр апавядае:

“З усіх краін Усходняй Эўропы толькі ў Беларусі немцы не змаглі падняць мясцовае насельніцтва на габрэйскія пагромы і таму пачалі знішчаць самі з дапамогаю завезеных карнікаў з суседніх краін”.

Камэнтарыі, як кажуць, залішнія.

У кожным народзе ёсьць мярзотнікі і праведнікі. Чаму-б ім не напісаць аб беларусах – “Праведніках міру”, якія ратавалі габрэяў з рызыкай для жыцьця – 4000 чалавек. Гэта значна больш, чым у некаторых іншых народаў. І гэта пры тым, што беларусы, у сілу сваёй прыроднай сарамлівасьці, не імкнуліся сябе “пірыць” у гэтай якасьці. Або аб тым, колькі насельніцтва страціла Беларусь у гады вайны. Ці аб тым, што на ўсім працягу гісторыі, у Беларусі не было міжэтнічных і рэлігійных канфліктаў. Якая яшчэ краіна можа ганарыцца гэтым?

Як чалавек, я разумею абурэньне гэтых людзей. Быў Галакост. Яны – дзеці або сваякі тых, хто пацярпеў. Хтосьці павінен за ўсё адказаць. “Вока за вока, зуб за зуб”. Ідзе пошук вінаватых.

Немцы – тыя пакаяліся. Кіраўнікі краіны каляліся прылюдна. Прымаюць габрэяў на жыхарства, надзяляючы іх усімі льготамі...

Хто наступны? Вось і да беларусаў дабраліся... Ня ведаю, чым так дапяклі беларусы сп-ні Уліцкай, але думаю, што не адкрыю сакрэту, калі скажу, што сярод літаратараў вельмі высокі адсотак людзей, які-бы гэта сказаць... са складанай унутранай арганізацыяй, якія маюць зносіны з хімерамі свайго ўяўленьня. Яны ствараюць па прынцыпе “над выдумкой слезамі обольюць”. Папера ўсё вытрымае. Іншая справа, калі, дзякуючы стараньням выдаўцоў і рэдактараў, гэтыя тварэньні становяцца набыткам грамадзкасьці...

Ёсьць эмоцыі, і ёсьць праўда. Гэта не рашэньне пытаньня, гэта яго ўскладненьне. Ёсьць пісьменьніцкая фантазія і ёсьць сумленьне пісьменьніка, якое ставіць мяжу гэтай фантазіі.

Помста, нават самая справядлівая – нелігітымная. Яна – дэструктыўная.

Я не зьяўляюся антысэмітам. Ёсьць такая рэч, як аб’ектыўнасьць, гонар і праўда. І ёсьць хлусьня, якая зьяўляецца грахам, за які прыйдзеца адказаць. Ні тут, дык там...

І тут будзе ня лішне нагадаць, што амаль 2000 гадоў таму ў Ізраілі жыў чалавек, які вучыў любіць ня толькі блізкіх, але і ворагаў сваіх, і ўсім дараваць...

Прыслухаліся-б да яго, можа не было-б тады войнаў.

Алесь МАЛАХОЎСКИ, Бэрлін

Вярнікі і прадстаўнікі БАПЦ ва Украіне адзначылі 65-я ўгодкі стварэньня Беларускай Краёвай Абшчэды. З нагоды юбілею набажэнтвы адбыліся ў розных гарадох Украіны.

Пачынаючы ад сьнежня парафіі БАПЦ ва Украіне рыхтаваліся да адзначэньня ўгодкаў БКА, якая была створаная 23 лютага 1944 году. Адмыслова да юбілейнай даты былі выданыя памятнаы каляндарыкі. 23 лютага 2009 году ў грамадах БАПЦ ва Украіне пачаліся святкаваньні ўгодкаў стварэньня БКА. Распачаліся яны сьвятой літургіяй, на якой згадваліся ўсе загінуўшыя і жывыя змагары за вольную Беларусь. Багаслужбы адбыліся ў Роўна, Луцку, Чарнаўцах, Львове і Ўжгаддзе. У Львове і Ўжгаддзе адбыліся вечарыны, прысьвечаныя ўгодкам БКА.

Паводле Радыё Рацыя

З Богам за Вольную Беларусь

Беларуская Краёвая Абшчэды
23.ІІІ.1944 - 23.ІІІ.2009

Падзяка

Парафіяльная Рада Катэдральнага сабору сьв. Кірылы Тураўскага выказвае падзяку ніжэй пададзеным асобам за іхныя шчдродны ахвяраваньні з нагоды сьвята Хрыстовага Нараджэньня.

1. Сагановіч Мікалай і Ліна	\$520.00	17. Андрусышына Юля	\$50.00
2. Міцкевіч Аляксандар	\$15.00	18. Сурмач Ганна	\$20.00
3. Пузач Ларыса	\$10.00	19. Заморская Вера	\$25.00
4. Ліберман Галя	\$20.00	20. Сям’я Капытка	\$50.00
5. Варабей К.і М.	\$100.00	21. Пятровіч Сяргей і Сьвета	\$50.00
6. Сям’я Шыманскіх	\$60.00	22. Бакуновіч Люда	\$50.00
7. Казлова Аня	\$20.00	23. Сільвановіч Ніна	\$25.00
8. Фёдарова Сьвета	\$100.00	24. Ільчук Ірына	\$25.00
9. Кузьменка Васіль	\$200.00	25. Вініцкія Кацярына і Яраслаў	\$25.00
10. Колбун Анатоль	\$100.00	26. Падлескі Андрэй	\$100.00
11. Маркоўскі	\$20.00	27. Сапезынскі Якуб	\$50.00
12. Яцкевіч Вольга і Лінда	\$30.00	28. Дудар Ніна	\$25.00
13. Шукелойць Антон	\$50.00	29. Санковіч Анатоль	\$100.00
14. Ланцман Крысьціна	\$100.00	30. Кіпель Ю. і Л.	\$100.00
15. Цяліца В. і Н.	\$100.00	31. Касьцюкевіч Ю.	\$50.00
16. Гарошка Расьціслаў	\$100.00	32. Дубяга В. і А.	\$50.00

Календар "БЕЛАРУСА"

2 сакавіка 1924 году нарадзіўся **Мікола Антух** — грамадзкі дзеяч у Аўстраліі, шматгадовы кіраўнік Беларускага грамадзкага клубу ў Сьвднэі.

4 сакавіка 2004 году ня стала вядомага скульптара **Міхася Наўмовіча**. Ён нарадзіўся на Наваградчыне, а ў Францыі апынуўся пасля вайны. Скончыў Вышэйшую школу мастацтваў. Браў удзел у жыцці дыяспары, выдаваў часопіс "Моладзь", быў адным з заснавальнікаў Беларускага незалежнага аб'яднання ня моладзі.

12 сакавіка 1914 году нарадзіўся **Ўладзімер Клішэвіч**. У 1930-х ён вучыўся ў Менскім пэдаггічным, а ў 1936 годзе быў рэпрэсаваны ды высланы на Калыму. Выжыў, вярнуўся ў Беларусь. Падчас вайны рэдагаваў "Газету Случчыны".

На эміграцыі жыў у Лос-Анжэлесе, пэўны час трымаўся беларускага асяродку, але з канца 1960-х абарваў кантакты ды навізаў лучнасьць з савецкім консульствам. Некалькі разоў быў у БССР, у 1973 годзе ў Менску выйшаў ягоны зборнік "Сьняжца дні мне залатыя".

Беларусы ЗША не адварнуліся ад яго, а спачувалі такім "пошукам". Янка Золак у "Беларускай думцы" пісаў: "Амаль што-

гадовыя турыстычныя паездкі Клішэвіча ў СССР і БССР ня толькі ня вылучылі настальгіі, а яшчэ паглыбілі яе, бо ён бачыў, што звароту на бацькаўшчыну для яго няма. У выніку, у красавіку 1978 г. — першы сэроцвы прыпадак, а ў лістападзе — другі фатальны".

15 сакавіка 1924 году ў в. Голя нарадзіўся **Міхась Белямук**. Як і дзясяткі тысяч ягоных

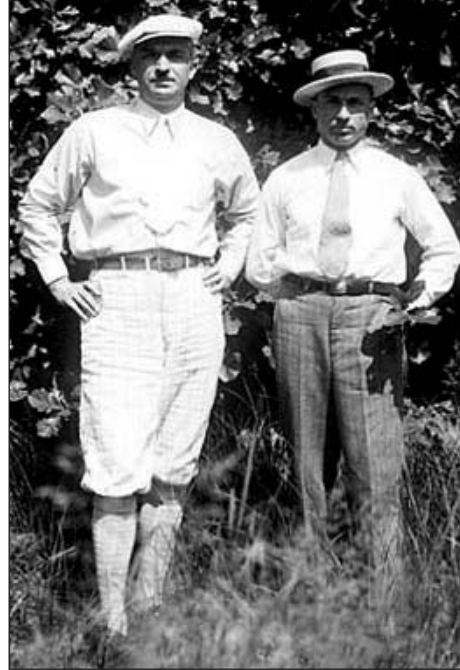

Міхась Белямук.
Здымак 1950-х г.

суайчынікаў у 1944 годзе ён апынуўся на выгнанні. Прычымы ў Нарвэгіі. Потым перабраўся ў Нямеччыну, адкуль у 1949 годзе выехаў у ЗША. Пасяліўся ў Кліўлендзе, куды пасылаў багата беларусаў. Спрычыніўся да разбудовы там беларускага жыцця. Аўтар шэрагу гістарыч-

ных працаў (дасьледуе нумізматыку і сфрагістыку).

19 сакавіка 1984 году памёр **Макар Аблажэй**. У 1923 годзе

Язэп Варонка і Макар Аблажэй.
Здымак 1931 г.

ён разам з Ігнатам Лабачом, першым прэм'ер-міністрам БНР Язэпам Варонкам і Янкам Чарапуком заснавалі Беларуска-амэрыканскую нацыянальную асацыяцыю. А ў 1928 годзе Аблажэй браў актыўны ўдзел у падтрымку кандыдата ў прэзыдэнты ад Дэмакратычнай партыі А.

Сьміта. Тады і быў створаны першы беларускі дэмакратычны клуб.

20 сакавіка 1984 году ў Бостане памёр сьвятар **Аўген Сурвіла**. У беларускай гімназіі ў Ватэнштэце ён выкладаў рэлігію. Потым далучыўся да Рускай зарубежнай царквы. І многія беларусы ад яго адварнуліся.

24 сакавіка 1944 году камандаваньне саюзнікаў паставіла накіраваць 2-гі польскі корпус, у якім служылі і беларусы, на штурм Монтэ-Касіна.

25 сакавіка 1949 году паваенная эміграцыя ўпершыню адзначыла Дзень Волі за акіянам. Сьвяточныя імпрэзы прайшлі тады ў Нью-Ёрку і Саўт-Рывэры. У Лёндане адно з самых гучных сьвяткаваньняў прайшло **27 сакавіка 1954** году,

калі канцэрт у Вэстмінстэрскай катэдральнай залі даў Студэнцкі хор з Лювэна. На канцэрце прысутнічалі 800 чалавек, ня толькі беларусы, але і прадстаўнікі брытанскай арыстакратыі, нават кіраўнік каталіцкай царквы. Усіх тады зачараваў голас Пётры Коноха.

25 сакавіка 2004 году памёрла **Валянціна Пашкевіч (Жукоўская)**. Яна ў 1930-х ву-

Валянціна Пашкевіч

чылася ў Віленскім унівэрсытэце на фізыка-матэматычным факультэце, а ў Канадзе кіравала суботняй шкolkай у Таронта, выдала некалькі падручнікаў. Галоўны яе даробак — "Ангельска-беларускі слоўнік", што ў 2006 годзе выпусціў БІНІМ.

27 сакавіка сьвяткуе 85-ты дзень народзінаў **Павал Урбан**. Нарадзіўся ён на Лепельшчыне. Скончыў Лювэнскі ўнівэрсытэт, дзе абараніў дысэртацыю пра вялікага князя Аляксандра. Працаваў у Мюнхэне ў Інстытуце вывучэньня СССР, быў сурэдактарам "Бацькаўшчыны", працаваў на Радыё Свабода.

27 сакавіка 1979 году, памёр вядомы беларускі пісьменьнік Рыгор Крушына.

Алег ГАРДЗІЕНКА,
фота з уласнага архіву аўтара і архіва А. Адзінца.

BELARUSIAN INSTITUTE OF ARTS AND SCIENCES, Inc.
БЕЛАРУСКИ ИНСТИТУТ НАВУКИ Й МАСТАЦТВА

330 Park Street, Haworth, NJ 07641
Tel.: 201 244-0788 e-mail: Janzap@aol.com

ПАВЕДАМЛЕНЬНЕ

У праграме ачольванага БІНІМам вывучэньня й дакумэнтаваньня дзейнасьці беларускае эміграцыі вядзецца праца над выданьнем гісторыі Беларускага Кангрэсавага Камітэту Амэрыкі (аўтар Алег Гардзіенка; кніга ў друку), гісторыі Беларуска Амэрыканскага Задзіночаньня (аўтар Зьміцер Саўка; праца ў канчальнай стадыі) ды здадзена ў друк праца Юрася Гарбінскага "Беларускі рэлігійны друк на Захадзе (1945-2005 гг.)". Каб гэтыя працы выдрукаваць, БІНІМ зьвярнуўся да шырокага грамадзтва з просьбай аб фінансавай дапамозе. Да гэтага часу ў выдавецкі фонд Інстытуту прыслалі ахвяраваньні:

Фундацыя П. Крэўскага	\$2000	др. В. Кіпель	200
Кансысторыя БАПЦ	500	др. Ю. і Л. Кіпелі	250
Орса-Рамана Фундацыя	1000	А. Маркевіч (Канада)	250
А. і Н. Лукьяныкі	1400	М. Прускі	30
др. Ул. і С. Ванцэвічы	100	Ул. і Л. Ракуці	50
Я. і К. Вініцкія	200	У. Спінк	100
др. А. Занковіч	250	М. і В. Сьнежкі	100
др. Я. і Н. Запруднікі	200	С. Шабовіч	100
Л. Касоўская		А. Шукелойць	100
(у памяць мужа Лявона)	500	др. Я. Шыбут	100
А. Кіпель	250	Л. Юрэвіч	100

Усім ахвярадаўцам шчыра падзяка.
БІНІМ заклікае грамадзтва да далейшых ахвяраваньняў.

Управа БІНІМ

НА ВЫДАВЕЦКІ ФОНД "БЕЛАРУСА" АХВЯРАВАЛІ:

Л. Бакуновіч	100
Г. Бахар-Гайда	100
К. і Я. Вініцкія	100
П. Касаты	100
П. Каян	100
Ж. Дубяга	70
С. і Н. Дудар	60
Л. Кавалёў	60
Беларусы Адэляйды	50
Ю. Андрусышын	50
М. Балтрушка	50
М. і Т. Белямук	50
У. Валах	50
В. і А. Дубяга	50
Я. і Н. Запруднік	50
М. Калядка	50
С. Капытка	50
а. І. Лабацэвіч	50
К. Матальцкі	50
А. Міцкевіч	50
П. Новікаў	50
Н. Няпейн	50
М. Прускі	50
П. і Л. Рыжы	50
А. Сецька	50
Н. Сільвановіч	50
М. Скіба	50
В. Яськевіч	50
В. Яцэвіч	50
Г. Малышава	40
А. Грыгарэнка	30
П. Грыгальчык	15

Справаздача ад Міхася Лужынскага з Аўстраліі:
М. Лужынскі...аўстр. дал. 200
О. Нерушэвіч...100
Л. Бакуновіч...75

Заміж кветак на магілу Ўладзімера РУСАКА:
К. і М. Верабей...30
М. Клакоцкі...30
Усім шчыры дзякуй!

Газэта "БЕЛАРУС" бясплатна надрукуе кароткія прыватныя аб'явы некамерцыйнага характару, віншаваньні, запрашэньні, спачуваньні ды інш.

БЕЛАРУС

Газэта Беларусі ў Вольным Сьвеце

Выдае штотысячна: Беларуска-Амэрыканскае Задзіночаньне

Сусьветнае сеціва: baza-belarus.org

Падпіска \$50 на год. Чэкі выпісвайце на BIELARUS

BIELARUS

Belarusian Newspaper in the Free World

Published monthly by Belarusian American Ass'n, Inc.

Subscription \$50 yearly

Make checks payable to BIELARUS

Рэдагуе калегія. Адказны рэдактар Марат КЛАКОЦКІ

Падпіска Сяргей ТРЫГУБОВІЧ

Артыкулы, падпісаньня прозьвішчам ці ініцыяламі, могуць зьмяшчаць пагляд, зь якімі Рэдакцыя не згаджаецца. Перадрук дазваляецца толькі пры ўмове зазначэньня крыніцы.

© BIELARUS, 2009

Адрас для допісаў і кантактаў:

BIELARUS
P.O. Box 3225
Farmingdale, NY 11735

E-mail: hazetabelarus@att.net

Сусьветнае сеціва: www.bielarus.org

ISSN 1054-9455

Адказнасьць за зьмест рэкламы нясе рэкламадаўца.

З сумам паведамляем, што 6 лютага на 96-м годзе жыцьця адыйшоў у лепшы сьвет Уладзімер РУСАК, адзін з найстарэйшых сяброў БАЗА, былы старшыня нью-ёрскага аддзелу. Выказваем спачуваньні родным і бліжкім.

Прыватная абвешка

Здаецца пакой для дзюучыны/жанчыны (некурачай і бяз хатніх жывёлаў) за \$700 у месяц у кватэры з двума сьпальнямі на тэрмін 6 месяцаў ці даўжэй ва Усходнім Гарэме на Мангэтане (East 118th St. і 1st Ave) пачынаючы з сакавіка. Усе выгоды ўключаныя ў кошт (у тым ліку кабельнае ТБ і хуткасны інтэрнэт). Кватэра мае паркет, вялікі агульны пакой і досыць вялікую спальню з двума вокнамі. Зьвяртайцеся на olyiakozak@gmail.com ці тэлефануйце (914) 924-4544.